

Rapport:

Pulje til udvikling og afprøvning af undervisningsforløb på erhvervs- og arbejdsmarkedsuddannelser inden for grøn omstilling og bæredygtighed

Formålet med pulje til udvikling og afprøvning af undervisningsforløb på erhvervs- og arbejdsmarkedsuddannelser inden for grøn omstilling og bæredygtighed er at støtte udvikling og afprøvning af undervisningsforløb, der bidrager til, at elever/lærlinge på erhvervsuddannelserne og AMU-kursister opnår kompetencer inden for klimatilpasning og grøn omstilling. [Find beskrivelse af puljen under "Erhvervsuddannelser" i puljeoversigten på uvm.dk/puljer.](https://www.uvm.dk/puljer)

Skabelonen skal anvendes i forbindelse med statusrapporten og den afsluttende rapport om anvendelsen af tilskudet, herunder vurdering af hvordan og i hvilken grad formålet med projektet er blevet opfyldt. Ved statusrapporten udfyldes pkt. 1, 2 og 3. Ved den afsluttende rapport udfyldes pkt. 1, 2 og 4.

Frist for afrapportering:

- Statusrapport og delregnskab (*gælder ved tilskud på 500.000 kr. og derover*) skal fremsendes **senest 30. september 2024**
- Rapport, samlet beskrivelse af undervisningsforløbet og regnskab skal fremsendes **senest den 31. marts 2026**.

Fremsendelse skal ske til puljefon@uvm.dk. Projektnummer og projekttitel skal angives i e-mailens emnefelt.

1. Stamoplysninger	
• Projekttitel, jf. bevillingsbrevet:	Fremtidens Grønne Landmand
• Projektnummer, jf. bevillingsbrevet:	144338
• Tilskudsmodtager:	Gråsten Landbrugsskole
Kontaktperson for afrapportering	
• Navn:	Sissel Kondrup
• Titel:	Projektleder
• Tlf.nr.:	51536035
• Mail:	sko@danskelandbrugsskoler.dk

2. Projektets fokusområde
<p>2.1. Hovedområder, uddannelser, elevgrupper og/eller forløb</p> <p><i>Udfyldes, hvis projektet omfatter <u>erhvervsuddannelser</u>. Angiv, hvilke hovedområder, uddannelser, elevgrupper og/eller forløb, samt hvilke dele af uddannelserne og/eller fagene projektet har arbejdet med.</i></p> <p>Der udvikles og afprøves delforløb der knyttes op til specifikke fag og læringsmål i Landbrugsuddannelsen, og til de AMU-kurser indenfor Jordbrugets Uddannelser, som har tilsvarende læringsmål. Hovedområde: Fødevarer, Jordbrug og Oplevelser Uddannelser: Landbrugsuddannelsen trin 1 – 4.</p> <p>Der er pr. 30.6.2024 udviklet og afprøvet forløb og aktiviteter indenfor alle uddannelsens trin. For en oversigt se tabel 1-3 i afsnit 3.1.4.</p>

2. Projektets fokusområde

2.2. Brancheområder, kursister og/eller virksomheder

Udfyldes, hvis projektet omfatter arbejdsmarkedsuddannelser. Angiv, hvilke brancheområder, kursister og/eller virksomheder, samt hvilke AMU-kurser eller enkeltfag i den fælles kompetencebeskrivelse projektet har arbejdet med.

Projektet har i første omgang haft fokus på at udvikle og afprøve fag på grunduddannelsen trin 1-4 på landbrugsuddannelsen, men vil i den kommende periode sætte fokus på, hvilke forløb og aktiviteter der vil kunne anvendes på AMU-kurser med tilsvarende læringsmål.

3. Statusrapport

3.1. Status for udvikling og afprøvning af undervisningsforløb

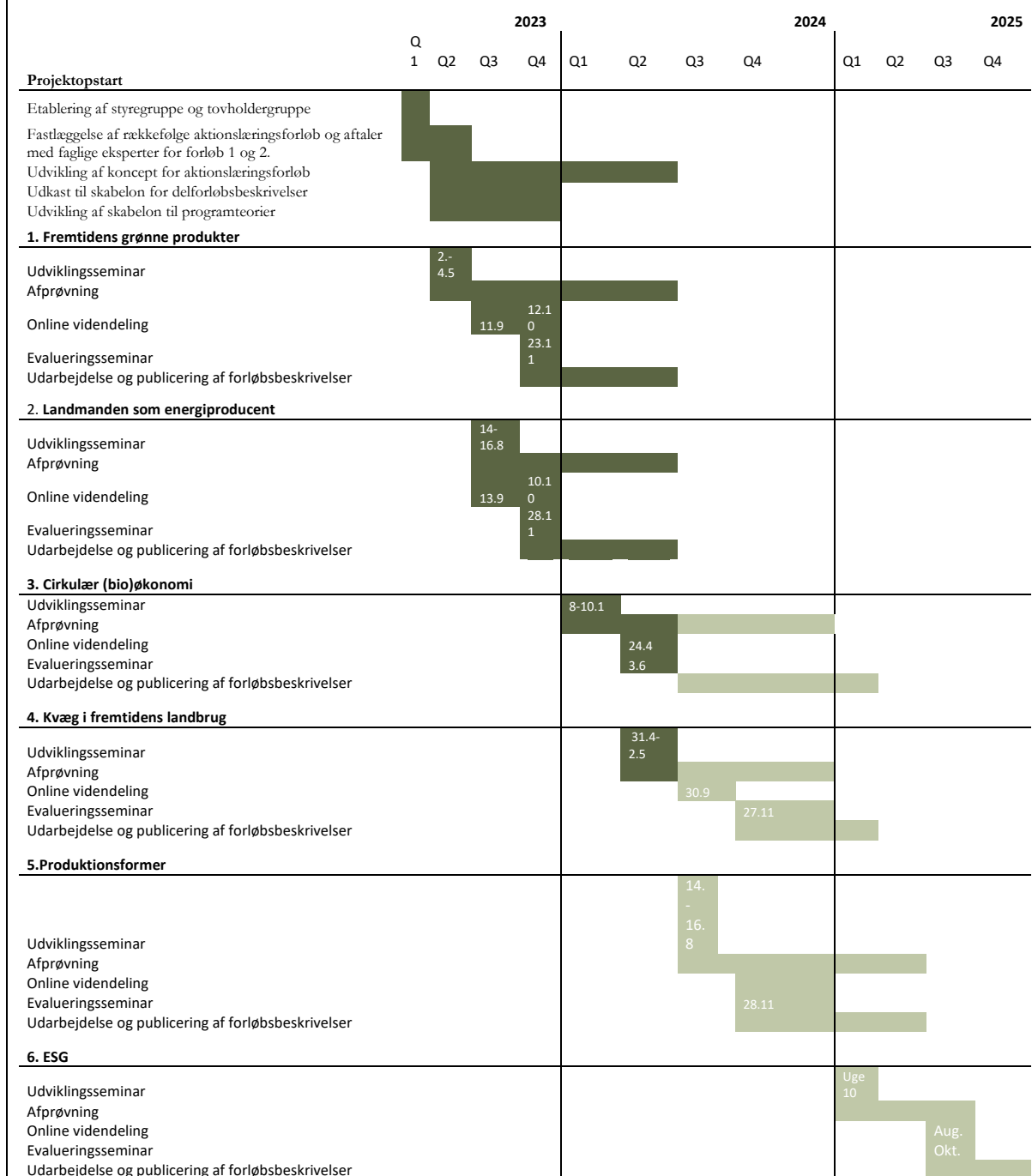
Beskriv, hvilke aktiviteter, der indtil videre er gennemført i projektet med afsat i den projektbeskrivelse, herunder proces- og tidsplanen, som STUK senest godkendte.

3.1.1 Tidsplanen er revideret, så aktionslæringsforløbene gennemføres tidligere end oprindeligt planlagt

I ansøgningen var der lagt op til at afholde 2 aktionslæringsforløb i hvert af de tre år projektet varer. Dette er justeret, så der i stedet er afholdt 2 i 2023, der afholdes 3 i 2024 og 1 i 2025. Justeringen i tidsplanen skal sikre, at der bliver tid nok til afprøvning og dokumentation af de afprøvede forløb.

Figur 1 viser den reviderede tidsplan, hvor de mørkegrønne felter illustrerer de gennemførte aktiviteter, mens de lysegrønne er de planlagte aktiviteter

Figur 1 Revideret tidsplan

3. Statusrapport

Videndeling

Samlet beskrivelse
Videndelingsdag

Uge 34

3.1.2 Temaerne på forløbene er blevet fokuseret

For at komme i dybden med temaerne i de 6 aktionslæringsforløb, er de blevet fokuseret. Dette er sket i dialog med tovholdergruppen og uddannelseslederne på de 11 deltagende skoler, og med input fra pædagogisk udvalg og de faglige udviklingsgrupper i Danske Landbrugsskoler samt med input fra eksterne faglige ekspertmiljøer.

De faglige grønne kompetencer er operationaliseret og fokuseret på følgende måde:

Faglige grønne kompetencer	Fokusområde
Fremtidens grønne produkter	Grønt protein
Landmanden som grøn energi-producent	Landbrugets energiforbrug og landbrugets rolle i fremtidens vedvarende og fornybare energisystemer
Cirkulær bioøkonomi	Er udvidet og omhandler begge sider af sommerfuglemodellen for cirkulært landbrug.
Teknologi og data	Indgår som integreret del af de øvrige temaer.
Grønne produktionsformer	Er opdelt i to: Kvæg i fremtidens grønne produktionssystemer og naturpleje og Regenerativ dyrkning
ESG	Krav og metoder til grøn dokumentation og afrapportering (Da dette tema først gennemføres i 2025, kan der ske evt. justeringer)

3.1.3 Projektet forløber som planlagt og der er pr. 30.6. 2024 gennemført følgende aktiviteter:

3.1.3.1 Projektstart

- Der er etableret en styregruppe med en repræsentant fra hver skole. Der er afholdt 6 møder med styregruppen (22.2.2023, 26.6.2023, 27.9.2023, 20.12.2023, 7.2.2024, 1.5.2024)
- Der er etableret en tovholdergruppe med en repræsentant fra hver skole. Der er afholdt 7 møder med tovholdergruppen (6.2.2023, 28.3.2023, 12.6.2023, 11.9.2023, 6.12.2023, 26.2.2024, 6.6.2024)
- Der er fastlagt rækkefølge og tidspunkter for de 6 aktionslæringsforløb i dialog med tovholdergruppen og netværket for uddannelsesledere på de deltagerskolerne. Netværket for uddannelsesledere er inddraget for at sikre koordinering i forhold til årshjul og skemalægning på skolerne.
- Der er udviklet et koncept for aktionslæringsforløb i dialog med tovholdergruppe og med input fra projektleder fra projektet Landbruget I Front for den Grønne Omstilling (Lifgo) støttet af region Syddanmark, Netværket for uddannelsesledere og Pædagogisk

3. Statusrapport

udvalg for landbrugsuddannelsen. Konceptet indebærer, at den faglige inspiration gennem bedrifts- og virksomhedsbesøg hos grønne front-runners er blevet opprioriteret i forhold til den oprindelige plan og budget. Samtidig har der været en pædagogisk facilitering, som har understøttet deltageres refleksion om, hvilken viden og færdigheder eleverne skal have indenfor emnet og hvordan undervisningen tilrettelægges så den motiverer og engagerer eleverne og understøtter både deres faglige og personlige grønne kompetencer. Den pædagogiske facilitering er varetaget af projektleder i samarbejde med medarbejdere fra VIA UC. Der er afholdt

- 2 møder med u-ledernetværket, om indhold, målgruppe og tidspunkt for aktiviteter i aktionslæringsforløb. (2.2.2023 og 13.11.2023)
  - 2 møder med Pædagogisk udvalg om indhold og form på aktionslæringsforløb (6.9.2023 og 8.11.2023)
  - 2 møder med de faglige udviklingsgrupper om indhold i udviklingsseminar 4 og 5 (begge d. 5.1.2024)
- Der er udviklet og afprøvet en skabelon til forløbsbeskrivelser.
  - Skabelonen for forløbsbeskrivelser indeholder implicit en programteori for hvert delforløb, i det underviserne dels skal forholde sig til, hvad eleverne skal lære, hvordan de vil involvere eleverne og hvilke tegn der er på, om eleverne har opnået den ønskede læring. I underviserens egne evalueringer skal de forholde sig til, om forløbet gik som forventet og hvad der kan justeres. Dette drøftes på evalueringsseminaret og i forbindelse med de årlige skolebesøg, med henblik på at fremme fælles refleksion over, hvordan man fremmer elevernes grønne læring. Programteoriene er på den måde anvendt som internt refleksions- og samtaleredskab.
  - Der er udviklet generiske evalueringsspørgsmål til hhv. eleverevaluering og underviserens egne evaluering. Spørgsmålene har formativ karakter, så de kan være med til at kvalificere den fortsatte udvikling/justering af forløbene.

3.1.3.2 Aktionslæringsforløb:

- Der er gennemført 3 og påbegyndt yderligere 1 aktionslæringsforløb pr. 30.6. 2024. Hver afsluttet forløb har indeholdt et tredages udviklingsseminar, en afprøvningsperiode m. sparring og et endags evalueringsseminar. I det påbegyndte forløb er der afholdt udviklingsseminar. Der er endvidere lagt program og kommet tilmeldinger til et udviklingsseminar til gennemførelse i uge 33. 2024 og planlagt et primo 2025.
- Det første aktionslæringsforløb omhandlede fremtidens grønne produkter. Her satte vi fokus på grønne proteiner og teknologi, der understøtter produktion og anvendelse af grønt protein samt elevernes grønne mindset. Projektet blev gennemført i samarbejde med AU Foulum og Organic Plant Protein.
- Det andet forløb omhandlede grøn energi og landbrugets rolle i fremtidens energisystemer og hvordan man fremmer elevernes helhedstænkning. Det blev gennemført i

3. Statusrapport

samarbejde med Frandsbjerg Energy, Skrive GreenLab, Klimafonden Skive og Stiesdal.

- Det tredje forløb omhandlede Cirkulær (bio)økonomi og elevernes empati og nysgerrighed og blev gennemført i samarbejde med Lyngbygård Gods og Seges Innovation Future Farming.
- Det fjerde forløb omhandler grønne produktionsformer samt teknologi og data der understøtter dette og sætter fokus på kvæg i fremtidens grønne landbrug og gennemføres i samarbejde med Innovationscenter for Økologisk Landbrug (med besøg i deres projekt Robust om kvæg i skovlandbrug) og Arla (Med besøg på deres innovationsgård og inspiration fra deres pilotgårde med regenerativt landbrug og Arla Klimatjek).
- Det femte forløb kommer til at handle om grønne produktionsformer og teknologi og data der understøtter dette, med fokus på regenerativ dyrkning. Det gennemføres i samarbejde med AU Agro Flakkebjerg, Øm Klostergård, Godis Grønt, Den regenerative jordbrugsskole og Tænketanken Frej.
- Det sjette forløb kommer til at omhandle ESG, dokumentation mv. og afholdes primo 2025. Der afholdes planlægningsmøde ult. August 2024.
- På de første 4 forløb har der været i alt 61 deltagere.

Forløb	Grønt protein	Grøn energi	Cirkulær økonomi	Kvæg
Antal deltagere	16	17	16	12

3.1.3.3 Skolebesøg

- Der er gennemført 1 Skolebesøg på hver af de 11 deltagereskoler i efteråret 2023. På møderne deltog uddannelsesleder, tovholder og deltagere på forløbene i 2023 og nogle steder forstander. Fokus ved skolebesøgene var på videndeling, afprøvning og implementering på skolen samt videreførelse.

3.1.3.4 Videndeling mv.

- Der er afholdt inspirations-, netværks- og videndelingsmøder og deltaget i relevante videndelingsarrangementer med pædagogiske og faglige eksperter både med samarbejdspartnerne ovenfor nævnt, men også med Center for It i undervisningen (CIU), herunder deres forsker-Praktikernetværk, Ungdomsbyen, NCE/CEVEU, Danske Erhvervsskoler og Gymnasier, Netværk for uddannelse for bæredygtig udvikling i FGU og EUD, Sustainability Transitions and Environmental Planning/Roskilde universitet, Cattle Crossroads/Københavns universitet, Projektleder Lifgo (Landbruget I Front for den Grønne Omstilling), Projektleder Evecsa (European Vocational Excellence in Climate Smart Agriculture), Seges Forlag, Landcraft/AU, Food- and biocluster, Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), Professionshøjskolen Absalon, VIA UC, Landbrug og Fødevarer og Seges forlag.

3. Statusrapport

- Der er afholdt 4 møder med Seges Forlag, om publicering af og format for materialer mv. (24.3. 2023, 26.04.2023, 10.08.2023 og 19.3.2024)

3.1.3.5 Samarbejde med det faglige udvalg

- Der afholdes løbende gensidige orienteringsmøder og dialog med sekretariatet for det faglige udvalg. Der er afholdt møder 22.6.2023, 5.10.23, 15.12.2023, 17.06.2024.

3.1.4 Der er udviklet og afprøvet delforløb til alle uddannelsens trin

I fremtidens grønne landmand skal der udvikles minimum 30 delforløb. Der skal udvikles forløb til både grundforløb, hovedforløb, Produktionslederuddannelsen og Agrarøkonom og det skal så vidt muligt testes om forløbene kan anvendes på AMU-kurser med tilsvarende læringsmål.

Delforløbene skal gøre de grønne kompetencer til en integreret del af undervisningen og landbrugsfagligheden, både i valgfag, valgfrie uddannelsesspecifikke fag, de obligatoriske uddannelsesspecifikke fag og grundfagene.

Erfaringer fra projektet viser, at det er vigtigt at arbejde med forløb og aktiviteter, tæt på det eleverne oplever som kernefagligheden, og at en del af projektet også er at rykke underviserne og få dem til at føle sig klædt på og trykke ved at undervise i og for grøn omstilling. Derfor har vi i projektet primært prioriteret læringsaktiviteter og forløb der kan integreres i den eksisterende undervisning. Dog er der også udviklet enkelte helt nye valgfag og tværgående temadage. Det betyder at mange af de delforløb og aktiviteter, der er udviklet, har mindre omfang end forventet i projektet oprindeligt, til gengæld er der allerede nu udviklet og 30 delforløb, som er mere fleksible og kan bygges sammen til længere forløb.

Der er udviklet og afprøvet 30 delforløb og aktiviteter indenfor temaerne Grønt Protein, Grøn Energi og Cirkulær økonomi. Der er udviklet men endnu ikke færdigafprøvet delforløb om kvæg i fremtidens grønne landbrug. Tabel 1-3: viser de udviklede og afprøvede forløb.

Tabel 1: Udviklede og afprøvede forløb om plantebaseret protein

Trin/Fag/Forløb	Titel	Skole
GF1: Faglig dokumentation og kommunikation	Proteinafgrøder integreret i projekt Dyr og projekt Mad og foder	Dalum Landbrugsskole
GF2: Naturfag	Forsøg med grønne proteiner	Jordbrugets uddannelsescenter Århus
GF2: Planteproduktion	Plantekendskab til proteinafgrøder	Jernbjerggaard Økologiske Landbrugsskole
GF2: Plante og Natur	Proteinafgrøder, ernæringsværdi og madlavning	Bygholm Landbrugsskole
GF2: Landbrugsproduktion	Fremtidens grønne proteiner i griseproduktionen	Agroskolen, Kjærgård Landbrugsskole, Asmildkloster Landbrugsskole
HF1: Husdyr		

3. Statusrapport

HF2: Gris		
HF1: Valgfag: Nicheproduktion	Fremtidens grønne proteiner	Asmildkloster Landbrugsskole
Tværgående Temadag GF2 og HF1	Grønne proteiner på tværgående temadag om klima	Jordbrugets uddannelsescenter Århus
Tværgående temadag, alle elever	Inspirations/innovationsdag dag med fokus på Bæredygtighed/Grønt protein for alle elever	Nordjyllands landbrugsskole.

Tabel 1: Udviklede og afprøvede forløb om grøn energi

Trin/Fag/Forløb	Titel	Skole
GF2 Naturfag	Hvad er energi?	Jordbrugets uddannelsescenter Århus
GF2/Naturfag	Pyrolyse og P2X	Gråsten
HF1/Bæredygtighed	Energikilder og energiteknologi	Nordjylland
HF1 Bæredygtighed	Biogas	Kalø
HF1 Bæredygtighed eller teknik:	Energi og ressourcer op din ejendom	Dalum og Asmildkloster
HF 1: Bæredygtighed	Grøn energi	Grindsted
HF1 Bæredygtighed eller valgfag i HF2	Energiproduktion	Agroskolen
HF1 Valgfag	Landmanden som energiproducent	Bygholm
HF2 Bæredygtighed	Biokul og pyrolyse	Gråsten
Tværgående Temadag GF2 HF1	Besøg på Tange elmuseum	Jordbrugets Uddannelsescenter

Tabel 1: Udviklede og afprøvede forløb om cirkulær økonomi

Trin/Fag/Forløb	Titel	Skole
GF2 Blokfag i bæredygtighed	Intro til bæredygtighed	Gråsten
HF2 Innovation og iværksætteri EUD/EUX	Innovation og iværksætteri med afsæt i cirkulær økonomi	Dalum
HF2 Innovation og iværksætteri EUD/EUX	Innovation og iværksætteri med afsæt i cirkulær økonomi	Gråsten
HF2 Bæredygtighed/økonomi/ husdyr/ teknik	Ressourcer og forsyning	Nordjyllands Kjærgård
HF2 Tværfagligt projekt Grundfag og specialefag. Samfundsfag...	Cirkulær økonomi i praktisk landbrug	JU

3. Statusrapport

HF2 Tværfagligt projekt Grundfag og specialefag. Samfundsfag.	Cirkulær økonomi i praktisk landbrug	Bygholm
HF2 Kvæg	Staldprojekt med fokus på cirkulær økonomi	Grindsted
HF2 Samfundsfag	Cirkulært mindset	Asmildkloster
HF2 Samfundsfag	Cirkulært mindset	Bygholm
Pl/AØ	Strategi og Ressourcer	Agroskolen Asmildkloster Kjærgård Nordjylland

3.1.5 Der udarbejdes inspirationsmateriale med forløbsbeskrivelser af de enkelte delforløb

Der er i gang med at blive udarbejdet inspirationsmaterialer inden for hvert tema som indeholder

- forløbsbeskrivelse af de afprøvede forløb,
- eksempler på cases, opgaver og eksperimenter
- referencer og/el links til relevante materialer.

Da der ikke er udviklet undervisningsmaterialer i projektet, anvendes der eksisterende materialer, både interne forstået som fagbøger fra Seges forlag og eksterne som fx videomaterialer, artikler mv. For at undgå udfordringer med copyrights er alt materiale delt som links. Til linkdeling, er der lavet en padlet til hvert aktionslæringsforløb. I hvert inspirationskatalog vil der være link til padletten.

Inspirationskataloget kommer også til at indeholde et udkast til konkrete læringsmål for det enkelte tema. Disse må ikke forveksles med kompetencemålene i bekendtgørelsen eller målpindende i uddannelsesordningerne. Læringsmålene er ikke formelle mål, men et forsøg på at give et konkret bud på, hvordan man styrker elevernes kompetencer knyttet til det specifikke tema, et bud der kan anvendes som inspiration for den enkelte underviser og i den lokale dialog om LUP og tilrettelæggelse af de forskellige fag og tværfaglige forløb.

Det har taget længere tid end planlagt at få afprøvet og beskrevet de forskellige forløb. Derfor er vi stadig i proces med at få indhentet og færdigbeskrevet enkelte forløb, inden de først tre inspirationskataloger er klar til publicering. Men de forventes færdige i efteråret 2024.

Det er prioriteret at publicere materialerne på platforme hvor underviserne i forvejen orienterer sig. Derfor vil de blive publiceret via Seges Silo eller via Videncenterportalen for det kommende Videncenter for Jordbrugsuddannelserne.

3. Statusrapport

3.2. Hittidige erfaringer

Beskriv hittidige erfaringer i projektet baseret på de gennemførte aktiviteter – både positive og negative.

Forløbenes indhold

- Det er vigtigt med forløb, der involverer og engagerer eleverne aktivt
- Det er vigtigt at koble grøn læring til kernefagligheden, det må ikke blive et add-on til den eksisterende undervisning
- Eleverne vil ikke lære generelt om kriser og grøn omstilling, det skal handle konkret om hvad de med deres faglighed kan gøre, hvordan man gør det i praksis og hvordan businesscasen er.
- Der er ikke altid overensstemmelse mellem det eleverne lærer i skolen og i oplæringen, og det er ofte mester der fremstår som mest troværdig. Så det er vigtigt at vise eleverne hvad det er for grønne kompetencer branchen efterspørger gennem stærke grønne brancherepræsentanter
- Hvis skolens egen praksis ikke er grøn oplever nogle undervisere at de fremstår utroværdige.

Materialer

- Der mangler gode undervisningsmaterialer målrettet eleverne på landbrugsuddannelsen
- Der mangler 'sanktioneret' evidensbaseret grøn viden
- Der sker meget og det er svært for den enkelte lærer at holde sig opdateret
- Det er svært at dele materiale skolerne imellem – mangler fælles platform.

Udvikling af forløb

- Det er vigtigt at der på udviklingsseminaret er god tid til at udvikle egen undervisning, for det er der ofte ikke når hverdagen rammer hjemme på skolen
- Der er afsat for få timer i projektet til udvikling på skolen og samarbejde/onboarding af kolleger (ikke mindst fordi materialet ikke altid er umiddelbart tilgængeligt)
- Nogle undervisere er ikke så skriftlige, så forløbsbeskrivelser kan være en stor opgave.

Kompetenceudvikling af undervisere

- Det er vigtigt med et fagfagligt løft og komme ud og se eksempler på den nyeste grønne viden og hvordan man arbejder med det i praksis.
- Der er kamp om lærerressourcerne på skolerne, så det kan være svært at rekruttere til aktionslæringsforløbene – særligt på de online sparringsmøder er der mange der ikke deltager fordi de er planlagt i undervisning.
- Det er en fordel, når der deltager flere fra samme skole
- Underviserne får især stor glæde af at dele opgaver.

3.3. Vurdering af fremdrift samt opmærksomhedspunkter fremadrettet

Vurder og beskriv, hvorvidt projektet skrider frem som forventet, berunder relevante opmærksomhedspunkter i den videre projektperiode med henblik på at nå i mål med den sidste del af projektet.

Projektet skrider frem som forventet jf. 3.1.3

3. Statusrapport

Projektet vurderes at kunne gennemføres som forventet. Dog med mindre justeringer/tilretninger undervejs.

Mere aktiv inddragelse af Uddannelseslederne

Uddannelseslederne er blevet inddraget aktivt i forhold til prioritering af rækkefølge og planlægning af tidspunkter for de forskellige aktionslæringsforløb. Det har været med til at sikre, at de relevante undervisere kunne deltage i forløbene og ikke mindst, at de har haft mulighed for at afprøve de udviklede forløb i egen undervisning. Da planlægningen forudsatte en mere grundlæggende diskussion af, hvilke undervisergrupper man prioriterede lærte om hvilke temaer for at få maximalt udbytte, er det prioriteret at projektlederen har deltaget fysisk i nogle af uddannelsesledernetværkets møder. Det har betydet ekstra transport af projektleder.

Fremrykning af aktionslæringsforløb

Projektplanen er revideret, så gennemførelsen af aktionslæringsforløb er rykket frem. Dette er gjort, for at sikre tilstrækkelige tid til afprøvning, evaluering og beskrivelse af de udviklede delforløb. Det betyder, at projektet er foran i forhold til den oprindelige projektplan.

De endnu ikke afholdte aktiviteter, afprøvning og evalueringsseminarer for aktionslæringsforløb 4 og 5 og aktionslæringsforløb 6, er kalenderlagt. Og forventes gennemført som planlagt.

Opprioritering af fagfagligt indhold i udviklingsseminarerne

Det fagfaglige indhold på udviklingsseminarerne er blevet opprioriteret, for at sikre, at deltagerne får den nyeste viden på området og oplever konkrete eksempler på, hvordan det kan se ud i praksis.

Det øgede antal eksterne besøg har betydet, at der har været mere transport end forventet og at gratis besøg har været en forudsætning for at budgettet kan holde. Opprioriteringen af det faglige indhold har også betydet, at projektleder har haft flere udgifter til møder med faglige miljøer mv. end budgetteret.

Opprioritering af facilitering varetaget af ekstern ekspert

På aktionslæringsforløbene har det været nødvendigt at opprioritere den pædagogiske facilitering. I det oprindelige projektoplæg, var der lagt op til at projektleder skulle være primær facilitator i aktionslæringsforløbene, men for at frigøre projektlederen til at fastholde ideer, erfaringer og viden fra udviklings- og evalueringsseminarerne er den eksterne pædagogiske ekspert i stigende grad inddraget som facilitator, også på evalueringsseminarerne.

Dette har været muligt indenfor den eksisterende økonomiske ramme, fordi den samme pædagogiske ekspert har været gennemgående på alle aktionslæringsforløbene.

Mulighed for at udnytte hinandens pladser

Skolerne har forud for projektet budt ind med om de vil sende en eller to undervisere pr. seminar. 3 skoler sender en deltager de resterende 8 sender 2. Som udgangspunkt forventes det derfor, at der deltager 19 undervisere på hvert aktionslæringsforløb.

På første forløb var det for tre skoler med 2 pladser ikke muligt at bruge begge pladser. Og de sendte kun en underviser med. Derfor blev deltagerantallet på forløb 1 16 deltagere.

3. Statusrapport

Efterfølgende er det aftalt, at hvis skoler ikke kan anvende deres pladser, vil de blive udbudt til de øvrige skoler.

Flere deltagere vælger at overnatte hjemme

Af familiehensyn vælger nogle deltagere at overnatte hjemme under udviklingsseminaret. Det betyder at udgifterne til overnatning bliver mindre end budgetteret.

Opmærksomhedspunkter i den kommende periode:

- **Øget deltagelse i aktionslæringsforløbene.** Vi ønsker at styrke deltagelsen og vil derfor inviteret EUC Nordvest og Roskilde Tekniske Skole med på forløb 6.
- **Anvendelse på AMU** – på skolebesøgene i 2024 og 2025 vil der være fokus på, om og hvordan de udviklede aktiviteter kan afprøves på AMU
- **Forankring og videndeling** - på skolebesøgene i 2024 og 2025 vil der være fokus på, hvordan forløbene forankres og spredes på de enkelte skoler
- **Videndeling mellem skoler og til skoler, der ikke har deltaget i projektet** – I stedet for at gennemføre en særskilt videndelingskonference i slutningen af projektet vil vi søge BUVM om at ændre dette til gennemførelse af videndelingsworkshops på årsmødet for jordbrugets uddannelser i 2025. Det vil sikre at vi når en potentiel meget bredere målgruppe, da årsmødet i 2024 havde mere end 250 deltagere.
- **Bedre rammer for udvikling af forløb** – Vi vil søge BUVM om mindre omprioritering af midler, så deltagerne på forløb 4, 5 og 6 for tildelt lidt ekstra timer til at udvikle forløbene hjemme på egen skole. Nogle deltagere bruger virkelig meget egen tid til udvikling af forløb, opgaver og materialer som de efterfølgende stiller til rådighed for andre. Det vil vi gerne kunne honorere.
- **Videreførelse af projektet** – I den afsluttende del af projektet vil der også være fokus på hvordan vi kan videreføre og imødekomme nogle af de udfordringer der er identificeret i projektet – særligt manglen på gode materialer målrettet landbrugsuddannelsen, fx via supplerende projekter. Derfor søger vi BUVM om at afholde et afslutningsseminar for tovholderne, for at få samlet grundigt op på projekterfaringerne og potentialer for videreførelse af de gode erfaringer.

3.4. Evt. bemærkninger:

Ingen bemærkninger